

PATVIRTINTA

Kauno lopšelio- darželio „Sadutė“
direktorius

2023 m. kovo 31 d. įsakymu Nr. V-54

KAUNO LOPŠELIO-DARŽELIO „SADUTĖ“ ĮTAMPĄ DARBE MAŽINANČIŲ PRIEMONIŲ NUSTATYMO TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Kauno lopšelio-darželio „Sadutė“ įtampą darbe mažinančių priemonių nustatymo tvarkos aprašo (toliau – Aprašas) tikslas – nustatyti ir įvertinti esamą ar galimą psichosocialinę riziką darbe, ją pašalinti, o jei negalima pašalinti, įdiegti prevencijos priemones, kad darbuotojai būtų apsaugoti nuo šios rizikos arba ji būtų kiek įmanoma sumažinta.
2. Veiksmingai šalinant psichosocialinę riziką, sukuriama sveika darbo aplinka, kurioje darbuotojai jaučiasi vertinami, užtikrinama palankesnė darbo kultūra ir galiausiai pasiekama geresnių verslo rezultatų.
3. Įstaigoje sukuriama tokia darbo aplinka, kurioje darbuotojai nepatirtų priešiško, neetiško, žeminančių veiksmų ar kuriais siekiama darbuotoją ar jų grupę įbauginti, sumenkinti ar įstumti į bejėgę padėtį.
4. Pagrindinės sąvokos:
 - 4.1. **įstaiga, darbdavys** – Kauno lopšelis-darželis „Sadutė“;
 - 4.2. **darbuotojas** – asmuo, dirbantis Kauno lopšelyje-darželyje „Sadutė“ pagal darbo sutartį;
 - 4.3. **įtampa darbe** – emocinių, pažintinių, elgesio ir fiziologinių reakcijų į nemalonius ir kenksmingus darbo turinio, darbo organizavimo ir darbo aplinkos aspektus visuma.
 - 4.4. **nepriimtina rizika** – rizika, su kuria negalima taikstyti, nesvarbu, kokia būtų su ja susijusios veiklos nauda;
 - 4.5. **pavojus** – galima grėsmė darbuotojų sveikatai ir gyvybei;
 - 4.6. **priimtina rizika** – rizika, kuri laikoma nereikšminga arba tampa nereikšminga taikant prevencijos priemones;
 - 4.7. **psichosocialinis veiksnys** – veiksnys, kuris dėl darbo sąlygų, darbo reikalavimų, darbo organizavimo, darbo turinio, darbuotojų tarpusavio ar darbdavio ir darbuotojo tarpusavio santykių sukelia darbuotojui psichinį stresą;
 - 4.8. **rizika** – traumos ar kitokio darbuotojo sveikatos pakenkimo galimybė dėl kenksmingo ir (ar) pavojingo darbo aplinkos veiksnio (veiksnių) poveikio;
 - 4.9. **rizikos veiksnys** – cheminis, fizikinis, biologinis, ergonominis, psichosocialinis ar fizinis veiksnys, keliantis ar galintis kelti pavojų darbuotojo saugai ir sveikatai;
 - 4.10. **rizikos vertinimas** – procesas, kurio metu identifikuojami pavojai ir rizikos veiksniai, galimas jų sukeltos žalos sveikatai sunkumas ir žalos pasireiškimo tikimybė, atsižvelgiant į taikomas apsaugos priemones, nustatomas rizikos dydis bei priimamas sprendimas (įvertinimas) dėl rizikos priimtumo, t. y. nusprendžiama, ar rizika yra priimtina, toleruotina ar nepriimtina, ir prevencinių priemonių taikymo;

4.11. **rizikos vertinimo objektas** – statinys (patalpa), darbo vieta ar kita darbovietės vieta, kurioje darbuotojas gali būti, darbo priemonė, technologinis procesas, keliantys ar galintys kelti riziką darbuotojui;

4.12. **toleruotina rizika** – rizika, su kuria galima taikstyti, jei įdiegiamos rizikos prevencijos priemonės rizikai sumažinti iki praktiškai įmanomo dydžio, tai yra iki tokio dydžio, kai galima įrodyti, kad tolesnio rizikos mažinimo sąnaudos (išreikštos laiko sąnaudomis, pinigais ir (arba) darbo apimtimi) būtų neproporcingos, palyginti su pasiekiamą nauda;

4.13. kitos dokumente vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatyme, kituose teisės aktuose.

II SKYRIUS

ĮTAMPĄ DARBE MAŽINANČIŲ PRIEMONIŲ NUSTATYMO PRINCIPAI

5. Aprašas nustato bendruosius psichosocialinių rizikos veiksnių vertinimo principus. Identifikuojami, tiriama ir nustatomi šie psichosocialiniai rizikos veiksniai:

5.1. veiksniai, susiję su darbo aplinkos sąlygomis, reikalaujančiomis didesnių pastangų, siekiant gauti tą patį darbo rezultatą (darbas veikiant kenksmingiems ir pavojingiems veiksniams, darbas naudojant asmenines apsaugines priemones ir kt.);

5.2. veiksniai, susiję su darbo reikalavimais: darbo krūvis (pernelyg didelis ar pernelyg mažas), didelis darbo tempas, per trumpas terminas užduotims įvykdyti, darbuotojų sugebėjimų ir galimybių atlikti užduotis neatitikimas, neaiškios darbo užduotys;

5.3. veiksniai, susiję su darbo organizavimu: darbo laiko trukmė, paskirstymas, darbo sutarties rūšis, per didelė ar per maža darbo kontrolė, darbo apmokėjimo ypatumai;

5.4. veiksniai, susiję su darbo turiniu: darbuotojo per didelė ar per maža įtaka darbui planuoti ir vykdyti, sprendimų priėmimo laisvės stoka, per didelis informacijos kiekis, didžiulė atsakomybė, emocinė įtampa, mažas pasitenkinimas atliekamu darbu, monotoniškas darbas;

5.5. veiksniai, susiję su darbuotojų tarpusavio santykiais ir / ar santykiais su darbdaviu: blogi darbuotojų santykiai grupėje, netinkamas vadovybės elgesys (neteisingas darbo paskirstymas, neaiški ir / ar nuolat besikeičianti vadovybės pozicija ir kt.), negalėjimas kelti kvalifikacijos, prisidėti prie sprendimų priėmimo įstaigoje, atsiliepiamų apie atliktą darbą trūkumas, bauginimas smurtu, priekabiavimas.

6. Specialistai, atliekantys psichosocialinių veiksnių rizikos tyrimus, privalo turėti žinių apie psichosocialinių veiksnių keliamą riziką darbuotojų sveikatai, žinoti teisės aktus, reikalavimus ir metodikas, susijusias su psichosocialinių veiksnių rizikos nustatymu.

III SKYRIUS

PSICHOSOCIALINIŲ RIZIKOS VEIKSNIŲ, GALINČIŲ SUKELTI ĮTAMPĄ DARBE, IDENTIFIKAVIMAS

7. Identifikuojant psichosocialinių rizikos veiksnių riziką:

7.1. atliekami parengiamieji darbai, kurių metu išnagrinėjami duomenys, būtini psichosocialiniams rizikos veiksniams identifikuoti, remiantis:

7.1.1. įstaigoje turimais darbo vietų, technologinių procesų, darbo ir poilsio režimo, naudojamų darbo priemonių, žinomų darbo aplinkos rizikos veiksnių duomenimis;

7.1.2. darbuotojų bei jų atstovų skundų bei pasiūlymų duomenimis;

7.1.3. darbuotojų kaitos, nedarbingumo, nelaimingų atsitikimų darbe duomenimis;

- 7.1.4. streso darbe požymiais;
- 7.1.5. mokslinių tyrimų duomenimis;
- 7.1.6. gera užsienio šalių streso darbe ar psichosocialinių rizikos veiksnių rizikos vertinimo praktika;
- 7.2. išsiaiškinama, ar įstaigoje egzistuoja streso darbe problema;
- 7.3. identifikuojami galimi psichosocialiniai rizikos veiksniai;
- 7.4. nurodomas sąrašas ir skaičius darbuotojų, kurie gali būti veikiami psichosocialinių rizikos veiksnių.

IV SKYRIUS PSICHOSOCIALINIŲ RIZIKOS VEIKSNIŲ, GALINČIŲ SUKELTI ĮTAMPĄ DARBE, TYRIMAS

- 8. Tyrimas atliekamas pagal įstaigos vadovo patvirtintą ir su įstaigos darbuotojų atstovu suderintą rizikos veiksnių tyrimo darbų planą.
- 9. Psichosocialinės rizikos veiksnių tyrimo darbų plane gali būti nurodoma:
 - 9.1. numatomi tirti psichosocialiniai rizikos veiksniai;
 - 9.2. darbo vietos, kuriose bus atliekamas tyrimas;
 - 9.3. naudojami tyrimo metodai;
 - 9.4. numatomas darbuotojų, kurie gali būti veikiami psichosocialinės rizikos veiksnių, skaičius.
- 10. Psichosocialinės rizikos veiksnių tyrimo darbų planas sudaromas atsižvelgiant į:
 - 10.1. įstaigos ekonominės veiklos sritį;
 - 10.2. gamybos, atliekamo darbo ar teikiamų paslaugų pobūdį;
 - 10.3. darbo sąlygas;
 - 10.4. darbo priemones;
 - 10.5. darbo laiko režimą;
 - 10.6. neseniai įvykusius pokyčius, vykdomus ar planuojamus vykdyti pakeitimus įstaigoje;
 - 10.7. taikytas ar taikomas streso darbe prevencines priemones.
- 11. Psichosocialiniai rizikos veiksniai tiriami taikant Lietuvos Respublikos teisės aktų, kompetentingų tarptautinių organizacijų nustatytas psichosocialinių rizikos veiksnių tyrimo metodikas.
- 12. Tyrimo rezultatai registruojami tyrimo protokoluose.
- 13. Psichosocialinės rizikos veiksnių tyrimo metu darbdavys užtikrina:
 - 13.1. įprastinę darbo ar technologinio proceso eigą;
 - 13.2. pokalbių su darbuotojais ar jų atstovais, darbuotojų anketavimo galimybę;
- 14. Psichosocialiniai rizikos veiksniai tiriami naudojant stebėjimo, darbo vietos aprašymo ir apklausos būdus.
- 15. Psichosocialinių rizikos veiksnių tyrimas atliekamas:

- 15.1. įvertinant kiekvieno tiriamo psichosocialinio rizikos veiksnio poveikio trukmę ar stiprumą;
- 15.2. atsižvelgiant į įstaigos (darbo vietos, atliekamo darbo) specifiką;
- 15.3. įvertinant tiriamos situacijos tipiškumą;
- 15.4. nustatant darbuotojų, kurie gali būti veikiami psichosocialinių rizikos veiksnių, skaičių.

V SKYRIUS PSICHOSOCIALINIŲ RIZIKOS VEIKSNIŲ, GALINČIŲ SUKELTI ĮTAMPĄ DARBE, NUSTATYMAS

- 16. Nustatant psichosocialinių veiksnių riziką, analizuojami rizikos tyrimo rezultatai:
 - 16.1. apibendrinami psichosocialinių rizikos veiksnių tyrimo duomenys;
 - 16.2. nustatomos pagrindinės streso darbe priežastys;
 - 16.3. atsižvelgiama į kitą turimą informaciją apie darbo sąlygas;
 - 16.4. įvertinama darbuotojų sveikatos pakenkimo galimybė.

VI SKYRIUS ĮTAMPĄ DARBE MAŽINANČIŲ PRIEMONIŲ NUSTATYMAS

- 17. Nustačius nepriimtina riziką dėl psichosocialinių veiksnių poveikio, įstaigos vadovas imasi priemonių šiai rizikai šalinti:
 - 17.1. įgyvendina prevencines priemones rizikai pašalinti ar jai sumažinti;
 - 17.2. planuoja ir tvirtina su darbuotojų atstovu suderintą priemonių planą psichosocialinei rizikai mažinti ir / ar šalinti.
- 18. Su psichosocialinių rizikos veiksnių vertinimo duomenimis bei priemonių planu psichosocialinei rizikai mažinti ir / ar šalinti supažindinami darbuotojai, darbuotojų atstovai saugai ir sveikatai.
- 19. Įgyvendinus numatytas prevencijos priemones, organizuojamas įgyvendintų priemonių efektyvumo mažinant riziką vertinimas ir prireikus papildomų rizikos mažinimo priemonių parengimas ir įgyvendinimas.
- 20. Prevencijos priemonių plane gali būti numatytos šios priemonės:
 - 20.1. psichosocialinės aplinkos gerinimas (normalaus darbo krūvio suteikimas, aiškios atsakomybės ribos, teisingas apmokėjimas, konfliktinių situacijų sprendimas, besitęsiančio streso vengimas);
 - 20.2. mokymų organizavimas streso ir konfliktų valdymo, asertyvaus bendravimo temomis;
 - 20.3. papildomos informacijos suteikimas darbuotojams;
 - 20.4. nuolatinis stebėjimas ir, atsižvelgiant į stebėsenos rezultatus, plano peržiūrėjimas ir keitimas;
 - 20.5. kitos priemonės.

VII SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

21. Aprašas galioja nuo jo patvirtinimo dienos visiems įstaigos darbuotojams.
22. Šis Aprašas peržiūrimas ir atnaujinamas pasikeitus teisės aktams, kurie reglamentuoja asmens duomenų tvarkymą.
23. Darbuotojai ir kiti atsakingi asmenys su šiuo Aprašu yra supažindinami pasirašytinai arba elektroninėmis priemonėmis ir privalo laikytis jame nustatytų įpareigojimų bei atlikdami savo darbo funkcijas vadovautis šiame apraše nustatytais principais.
24. Apie šį aprašą yra informuota Darbo taryba ir dėl šios Aprašo priėmimo su ja pasikonsultuota. Aprašui pritarta.

PRITARTA

Kauno lopšelio-darželio „Sadutė“

Darbo Tarybos 2023 m. kovo 31 d.

Posėdžio protokolu Nr. 3

DARBUOTOJO KLAUSIMYNAS

PSICHOSOCIALINĖS RIZIKOS DARBE KLAUSIMYNAS

Klausimo Nr.	Klausimai	Visiškai sutinkate/Visiškai nesutinkate				
		5 	4	3 	2	1
1.	Visuomet iš vadovų gaunu aiškias ir man suprantamas užduotis.					
2.	Mano nuomonė ir pasiūlymai yra išklausomi.					
3.	Iš savo vadovo sulaukiu pagalbos ir paramos, kurios man gali prireikti.					
4.	Galiu daryti įtaką savo darbui: priimti sprendimus ir prisiimti atsakomybę.					
5.	Darbe nepatiriu didelės įtampos, nesu verčiamas dirbti iki savo galimybių ribų					
6.	Man pakanka laiko užduotis atlikti tinkamai ir saugiai.					
7.	Mano darbas vyksta be trukdžių, pertraukinėjimo ir laukimo laikotarpių.					
8.	Buvau tinkamai supažindintas ir apmokytas, kaip atlikti visas man paskirtas užduotis, taip pat kaip elgtis užpuolimo, vagystės, sveikatos sutrikdymo atveju.					
9.	Mano darbo vietoje išsamiai aptariamos darbo užduotys, tikslai bei priemonės, kaip jų pasiekti.					
10.	Mano sveikatai ir saugai nekelia pavojaus smurtas, grasinimai, užpuolimai.					
11.	Mano darbo vietoje nepasitaikė bauginimų ar priekabiavimo atveju.					
12.	Psichologinė atmosfera darbe yra gera.					
13.	Darbe nekyla tarpasmeninių konfliktų ar konfliktų tarp darbuotojų grupių.					
14.	Kilusios problemos tarp darbuotojų ir vadovų visuomet būna išspręstos iki galo.					
15.	Mane visuomet pasiekia atsiliepimai apie mano darbą.					
16.	Man padėkojama už gerai atliktą darbą.					
17.	Darbe nesijaučiu vienišas – visuomet galiu pabendrauti su kolegomis.					
18.	Jei man pasiūlytų darbą kitoje darbovietėje – nesutikčiau.					

DARBDAVIO KLAUSIMYNAS

PSICHOSOCIALINĖS RIZIKOS DARBE KLAUSIMYNAS

Klausimo Nr.	Klausimai	Visiškai sutinkate/Visiškai nesutinkate				
		5 	4	3 	2	1
1.	Darbuotojai visuomet iš vadovų gauna aiškias ir suprantamas užduotis.					
2.	Darbuotojų nuomonė ir pasiūlymai yra išklausomi.					
3.	Darbuotojai iš vadovo sulaukia pagalbos ir paramos, kurios jiems gali prireikti.					
4.	Darbuotojai gali daryti įtaką savo darbui: priimti sprendimus ir prisiimti atsakomybę.					
5.	Darbuotojai darbe nepatiria didelės įtampos, nėra verčiami dirbti iki savo galimybių ribų.					
6.	Darbuotojams pakanka laiko užduotis atlikti tinkamai ir saugiai.					
7.	Darbas vyksta be trukdžių, pertraukinėjimo ir laukimo laikotarpių.					
8.	Darbuotojai tinkamai supažindinti ir apmokyti, kaip atlikti visas jiems paskirtas užduotis, taip pat, kaip elgtis užpuolimo, vagystės, sveikatos sutrikdymo atveju.					
9.	Darbo vietose išsamiai aptariamos darbo užduotys, tikslai bei priemonės, kaip jų pasiekti.					
10.	Darbuotojų sveikatai ir saugai nekelia pavojaus smurtas, grasinimai, užpuolimai.					
11.	Darbo vietose nepasitaikė bauginimų ar priekabiavimo atveju.					
12.	Psichologinė atmosfera darbe yra gera.					
13.	Darbe nekyla tarpasmeninių konfliktų ar konfliktų tarp darbuotojų grupių.					
14.	Kilusios problemos tarp darbuotojų ir vadovų visuomet būna išspręstos iki galo.					
15.	Darbuotojus visuomet pasiekia atsiliepimai apie jų darbą.					
16.	Darbuotojams padėkojama už gerai atliktą darbą.					
17.	Darbuotojai darbo vietose nesijaučia vieniši – visuomet gali pabendrauti su kolegomis.					
18.	Darbuotojai yra patenkinti savo darbovieta.					